

КОМПЛЕКСНА АУДИТИВНА НАОЧНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мелешук Софія

*здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
історико-філологічного факультету,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:

Будз Ірина

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри романо-германської філології
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»,
м. Рівне*

Актуальність теми. В умовах інтеграції України в європейський освітній простір особливої ваги набуває ефективне навчання іноземних мов у школі. Одним із головних завдань шкільного курсу англійської мови є формування лексичної компетентності як складової комунікативної компетентності, що передбачає не лише засвоєння лексичних одиниць, а й уміння використовувати їх у контексті. У цьому контексті важливу роль відіграє використання комплексної аудитивної наочності, яка поєднує візуальні та слухові засоби для стимулювання сприйняття, запам'ятовування й активного використання лексики.

Метою дослідження є з'ясування дидактичного потенціалу комплексної аудитивної наочності у процесі формування лексичної компетентності школярів під час вивчення англійської мови.

Основні завдання дослідження:

- з'ясувати психолого-педагогічні особливості засвоєння лексики учнями основної школи;
- проаналізувати сутність, класифікацію і дидактичні можливості засобів комплексної аудитивної наочності;
- визначити методичні умови ефективного використання аудіо-візуального матеріалу на уроках англійської мови;

– оцінити вплив використання аудитивної наочності на рівень лексичної компетентності учнів.

У сучасній методиці навчання іноземних мов питання розвитку лексичної компетентності учнів основної школи набуває особливої актуальності. Одним із ефективних шляхів удосконалення лексичних навичок є використання комплексної аудитивної наочності. Цей підхід передбачає інтеграцію аудіальних та візуальних засобів навчання, що сприяє полегшенню сприйняття, запам'ятовування і активного використання нової лексики в комунікативних ситуаціях. [1, с. 115]. За результатами психологічних досліджень, більшість учнів краще засвоює інформацію через візуально-аудіальні канали. Тому особливо ефективним є використання комплексної аудитивної наочності — поєднання слухових (аудіо, мовлення вчителя, пісні, діалоги) та зорових (зображення, відео, слайди, презентації) стимулів.

Комплексна аудитивна наочність – це цілеспрямована система навчальних завдань, яка поєднує слухання з іншими видами мовленнєвої діяльності (говорінням, читанням, письмом), а також опирається на візуальні, ситуативні, контекстуальні та інтерактивні засоби подачі матеріалу. Дослідження показують, що інтеграція аудіо- та візуальних матеріалів значно підвищує ефективність засвоєння нової лексики у молодших школярів. На думку С.Ю. Ніколаєвої, ефективна наочність у навчанні іноземної мови має бути не лише ілюстративною, а й стимулюючою, тобто такою, що активізує пізнавальну та мовленнєву діяльність учня [1].

До засобів комплексної аудитивної наочності можна віднести:

навчальні аудіо- та відеоматеріали (зокрема з субтитрами); мультимедійні презентації, які поєднують текст, зображення та звук; флеш-картки з озвученням (наприклад, у сервісах Quizlet або Wordwall);

інтерактивні ігри з аудіосупроводом (Kahoot, LearningApps, Wordwall); мобільні додатки, які дозволяють тренувати лексику в ігровій формі (Duolingo, HelloTalk, BBC Learning English).

Засвоєння лексики учнями основної школи має свої психолого-педагогічні особливості, обумовлені віковими характеристиками, пізнавальними процесами та рівнем мовної підготовки. У середньому шкільному віці (10–14 років) активно розвивається довільна пам'ять, мислення переходить на стадію абстрактно-логічного, зростає інтерес до навчання через ігрову й емоційно забарвлену діяльність. Саме тому ефективне засвоєння лексики можливе за умови використання наочності, емоційного підкріплення та контекстуального подання матеріалу [2, с. 113-136].

Класифікація аудитивної наочності може включати:

– аудіо-записи: фонограми, магнітофонні записи, CD-диски, які забезпечують ознайомлення учнів з правильною вимовою, наголосом, інтонацією;

– відео-матеріали: відеофільми, діафільми, відеофрагменти, що поєднують зображення і звук, створюючи динамічну ситуацію спілкування;

– мультимедійні презентації: комплексне використання тексту, зображень, звуку та анімації для пояснення лексичних одиниць [3, с. 215-220].

Ефективне використання аудіо-візуальних матеріалів на уроках англійської мови вимагає дотримання певних методичних умов, що забезпечують максимальну результативність навчального процесу.

Відповідність віковим та мовним особливостям учнів. Матеріали повинні бути адаптовані до рівня мовної підготовленості учнів та їх вікових особливостей, щоб забезпечити зрозумілість і доступність інформації.

Інтеграція аудіо та візуальних елементів. Поєднання слухового та зорового сприйняття сприяє кращому засвоєнню матеріалу, оскільки різні канали сприйняття активують різні ділянки мозку, що покращує запам'ятовування та розуміння.

Чітка структура уроку. Використання аудіо-візуальних матеріалів повинні бути організовано відповідно до етапів уроку: мотивація, презентація нового матеріалу, закріплення, контроль та оцінка.

Залучення учнів. Матеріали повинні стимулювати учнів до активної участі в уроці, включаючи обговорення, виконання завдань, рольові ігри та інші форми діяльності, що сприяють розвитку мовленнєвих навичок.

Використання сучасних технологій. Застосування мультимедійних презентацій, відео, аудіозаписів та інтерактивних додатків дозволяє урізноманітнити навчальний процес, зробити його більш динамічним та цікавим для учнів.

Рогульська О. О. та Магдюк О. В. (2024) зазначають, що використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови сприяє розвитку аудитивної компетентності студентів, що, у свою чергу, позитивно впливає на їхню лексичну компетентність. Вони підкреслюють важливість ретельного відбору відеоматеріалів, що відповідають рівню мовної підготовленості учнів та сприяють розвитку їхніх мовленнєвих навичок [4, с. 252-258].

Висновки. Отже, використання комплексної аудитивної наочності є не лише доцільним, а й необхідним у сучасному уроці англійської мови. Воно відповідає психологічним особливостям учнів основної школи, стимулює мотивацію, забезпечує багатоканальне сприйняття та сприяє формуванню повноцінної лексичної компетентності.

На завершення варто наголосити, що педагогам слід активно впроваджувати мультимедійні інструменти у навчальний процес, щоб забезпечити якісну і сучасну мовну освіту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2002.
2. Teng F. Incidental vocabulary learning for primary school students: the effects of L2 caption type and word exposure frequency. *The Australian Educational Researcher*. 2018. P. 113–136.
3. Пальчевський С. С. Педагогіка. К.: Вища школа, 2004. С. 215–220.
4. Рогульська, О. О., & Магдюк, О. В. (2024). Розвиток аудитивної компетентості з використанням відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови у ЗВО. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки, С. 252-258.